úřad berní vykonati exekuční zájem a odhad, načež finanční úřad zemský nalézti má o tom, zda přikročiti jest ku třetímu stupni exekuce, či zda dlužníku povoliti jest ještě další lhůtu ku zaplacení daně. Co do výkonu exekuce soudní platí všeobecné předpisy řádu exekučního.

IV. Náklady s každým stupněm exekuce spojené postihují poplatníka daň resp. nedoplatek její dluhujícího. Náklady exekučního upomenutí hraditi jest t. zv. »upomínacími poplatky,« kteréž obnášejí za prvních 7 dní počítaje od doručení upomínacího lístku denně 5 kr. a za dalších 7 dní denně 10 kr. Poplatky připadající za jednotlivé akty exekuce mobilární jsou stanoveny ve zvláštním tarifu. Útraty spojené s exekucí soudní stanoviti má soud na základě seznamu útrat, jejž předložiti má úřad exekuci vedoucí. (Obšírnější statě v ohledu tom vypracovány jsou ve Freibergrově spisu »Handbuch der directen Steuern, ve Vídni II. vyd. r. 1899; dále ve spise Mayrhoferově »Handbuch für den politischen Verwaltungsdienst,« Vídeň, r. 1894).

V. Pro novou daň výdělkovou (zákon ze dne 25. října 1896 č. 220 ř. z.) i s vedlejšími poplatky vázne zákonné právo zástavní požívající přednosti před všechněmi zástavními právy soukromými k nemovitostem poplatníkovým, jež věnovány jsou výlučně nebo převahou podniku a k tomu zvlášť zařízeny jsou; avšak to platí jen pro ony obnosy daně z výdělku a poplatky vedlejší, kteréž počítaje nazpět ode dne exekučního zcizení zástavního objektu neváznou déle, než 1 rok a 6 měsíců (§ 76 cit. zák.). Berní úřad povinen jest v oněch případech, kde podobné zástavní právo vůbec lpí na nemovitostech poplatníkových (ku př. nemovitosti tovární, mlýnské a pod.) k zachování zmíněné přednosti tohoto práva zástavního vždy do roka po tom, co zadržalost berní vznikla, zakročiti o knihovní zjištění a vůbec předejíti tomu, aby nedoplatky berní narostly za více než za dobu dvou let; rovněž povinny jsou úřady berní postarati se v čas o zahájení reální exekuce v ten způsob, aby byla možna dražba před projitím doby tříleté počítaje ode dne, kdy dospěla zadržalost berní prve zaznamenaná. K případným žádostem o zastavení exekuce béře se všeobecně zřetel jen tehdy, když současně zaplatil se aspoň onen obnos daní, jehož přednostní právo zástavní ohroženo jest nebezpečím výmazu, nebo poskytne-li se jinakým způsobem dostatečná jistota (čl. 58 č. 2 prováděcího nařízení k všeob. dani výdělkové; výn. min. fin. ze dne 28. ledna 1897 č. 35 ř. z.).

Výmaz knihovní.

Výmaz knihovní jest zápis do veřejných knih pozemkových, horních nebo železničních, jímž obmezení nebo pominutí knihovních práv má býti způsobeno.

I. Výmaz věcných práv.

Dle zásady § 1411 o. o. z. jsou práva a závazky v takové vzájemné souvislosti, že zánikem práva závazek a pominutím závazku právo se ruší. Ve příčině práv v knihách zapsaných platí však výjimka z této všeobecné zásady, neboť ke zrušení hypoteky zánik dluhu sám o sobě nestačí, statek hypotekární jest potud stížen právem zástavním, pokud dlužní listina z veřejných knih nebyla vymazána (§ 469 o. o. z.). Výmaz věcných práv musí býti tudíž knihovně proveden a může se tak státi:

1. se svolením oprávněného, když tento vyhotoví dlužníku knihovní kvitanci o zaplacení dluhu, dále v případě § 1444 o. o. z. (na základě

listiny o vzdání se), v případě § 1445 o. o. z. (konsolidace), v případě § 1438 o. o. z. (kompensace), když věřitel vzájemnou pohledávku dlužníkovu uznal a na základě tohoto uznání knihovní listinu za účelem výmazu zástavního práva jemu příslušejícího iure compensationis vyhotovil; konečně v tom případě, když věřitel sice své pohledávky se nevzdal avšak od zástavního práva ustoupil, může rovněž na základě jeho výmazného prohlášení knihovní právo zástavní býti vymazáno.

2. Beze souhlasu oprávněného může býti knihovní výmaz proveden:

a) Odepře-li hypotekární věřitel vydání knihovní kvitance, ačkoli pohledávka jeho byla zapravena, může hypotekární dlužník žalobou domáhati se výmazu práva zástavního; jinak roz. ze dne 11. května 1871 č. 3081, sb. 4185, kteréž hypotekárnímu dlužníku uděluje toliko právo žalovati na vydání knihovní kvitance, avšak nepřiznává mu práva podati žalobu o výmaz. Toto rozhodnutí jest však patrně nesprávné, neboť každému dlužníku musí býti zajisté zachováno právo žalovati na základě placení za zrušení práva zástavního; neboť jakmile bylo prokázáno, že pohledávka, pro kterou zástavní právo bylo nabyto, po právu již nepozůstává, jest dlužník též oprávněn žádati, aby toto zástavní právo bylo knihovně vymazáno, kterážto žádosť v praxi jest přímo nezbytna. Neboť bylo-li by dlužníku zabraňováno žalovati přímo o knihovní výmaz zástavního práva, byl by pak, i když by po zdlouhavém často procesu příznivý rozsudek znějící na vydání knihovní kvitance si vymohl, vydán opět dalším úskokům odpůrcovým.

b) Co bylo řečeno o placení, vztahuje se podobně i na promlčení pohledávky resp. na výmaz zástavního práva na ní váznoucího.

c) K výmazu zástavního práva není dále zapotřebí souhlasu oprávněného při amortisaci starých pohledávek knihovních (§§ 118—121 kn. z.). Srv. čl. Amortisace starých závad nebo pohledávek knihovních.

d) Nebyl-li záznam zástavního práva v zákonné lhůtě spraven, může ten, proti němuž záznam byl povolen, žádati za jeho výmaz (§ 45 kn. z.). Za výmaz může však žádati i nástupce prenotátův, jelikož tento vstupuje v obor práv svého předchůdce (roz. ze dne 24. října 1882 č. 12.249, sb. 2941, časop. »Ger. Halle«, r. 1883, str. 73); otázka tato jest však sporna, jelikož se uvádí, že dle ustanovení § 115 jest k žádosti za výmaz legitimován toliko ten, proti němuž záznam byl povolen, a dle toho by tudíž každý nový držitel mohl za výmaz žádati toliko s dobrovolným zastoupením předešlého držitele, tedy za intervence svého právního předchůdce. V tomto smyslu vydáno bylo roz. ze dne 9. března 1875 č. 2486, sb. 5655.

3. Řízení: Kdežto při žádostech za výmaz, kteréž knihovní listinou prokazují pominutí příslušného práva, knihovní soud bez předchozího slyšení účastníků výmaz má povoliti a účastníky pouze o vykonaném výmazu má vyrozuměti, aby po případě proti tomu stížnosť mohli podati, činí § 45 kn. z. výjimkou povolení výmazu závislým od předchozího řízení kontradiktorního. Při tom má si knihovní soud počínati způsobem následujícím: Byla-li žaloba spravovací v čas podána nebo jestliže lhůta ke spravení v den podání žádosti za výmaz ještě běží, budiž v obou těchto případech žádosť za výmaz zamítnuta. Není-li zde ani jeden ani druhý případ, budiž nařízen rok a k němu předvolán jak ten, kdo žádal za výmaz záznamu tak i ten, kdo záznam si vymohl. Tento poslední má pak podati

důkaz, že lhůta ke spravení ještě neuplynula nebo že spravovací žalobu v čas podal, jinak budiž výmaz záznamu povolen (§ 45 odst. 2 kn. z.). Nedostaví-li se k roku žadatel za výmaz, budiž přes to od toho, jenž knihovní záznam si vymohl, zmíněný důkaz podán, poněvadž § 45 jen jemu nařizuje, aby jmenované okolnosti prokázal a žadateli za výmaz ponechává na vůli, zdali se chce k tomuto roku též dostaviti. Nepřijde-li k roku ten, pro něhož záznam v knihách jest zapsán, sluší míti za to, že žádaný důkaz nepodal a jest tudíž k návrhu druhé strany žádosti za výmaz vyhověti. Nedostaví-li se k roku žádná strana, nepovolí se výmaz ihned, poněvadž soudce z úřední moci nemá postupovati, nýbrž teprve k návrhu oprávněné strany. V tomto případě mohou tudíž strany zameškání roku napraviti (roz. ze dne 4. dubna 1876 č. 3820, sb. 6085, časop. »Ger. Ztg.«, r. 1876 č. 50).

Sporna jest otázka, zdali žádosť za výmaz a limine má býti odmítnuta, když jest v knihách poznamenáno, že zaznamenaná pohledávka byla zažalována. Roz. ze dne 5. března 1878 č. 2498, sb. 6863 byla tato otázka zodpovědčna záporně a zamítnutí a limine prohlášeno za nepřípustné, poněvadž pro odmítnutí žádosti za výmaz musí býti rozhodno nejen, zdali žaloba spravovací byla podána, nýbrž i zdali jest ve sporu řádně pokračováno. Tento názor zdá se býti též správným, poněvadž dle obdoby § 1497 o. o. z. při žádosti za výmaz sluší hleděti netoliko k podání žaloby spravovací, nýbrž i k řádnému pokračování ve sporu a poněvadž okolnosť, že žaloba spravovací byla podána, nemůže sama o sobě, není-li ve sporu řádně pokračováno, druhou stranu zbaviti práva žádati za výmaz záznamu. Jiná neméně důležitá otázka se vyskytuje, když v procesu spravovacím žalobce ve II. instanci podlehne a podá pak mimořádnou revisi. Zde totiž opět jest sporno, zda-li žádosti za výmaz může býti vyhověno prve, než mimořádná revise byla vyřízena. I k této otázce dlužno odpověděti záporně, poněvadž nehledíc k mimořádné revisi a nehledíc k tomu, že rozsudek sluší za právoplatný pokládati, strana, jež ve sporu podlehla, ještě vždy jest oprávněna domáhati se soudcovské ochrany k odvrácení nenahraditelné škody; v rozhodnutí obsaženém v rep. nál. č. 20, Manzova sb. zák. I. sv. str. 174, sb. 4703 byl však vysloven názor opačný, totiž že v tomto případě výmaz záznamu má býti povolen, jelikož § 46 kn. z. ustanovuje, že na základě právoplatného nálezu, jímž byl záznam uznán za nespravený žádosti za výmaz sluší vyhověti.

II. Výmaz knihovních poznámek.

Výmaz knihovních poznámek děje se

1. k žádosti účastníků, jde-li o poznámku osobních poměrů účastníků dle § 20 lit. *a* knih. z.;

2. z úřední moci

a) v případě § 55 kn. z.: Poznámka knihovního pořadu pozbývá účinků a má býti z úřední povinnosti vymazána, nebyla-li žádosť za knihovní zápis podána ve stanovené lhůtě (§ 58 knih. z.).

b) Byl-li zamítající výměr ve II. stolici potvrzen, budiž poznámka o zamítnutí výměru v knihách učiněná z úřední moci vymazána (srv. čl. Poznámky knihovní) (§ 131 knih. z.).

III. Záznam knihovního výmazu.

Byl-li výmaz práva toliko zaznamenán, mohou sice další zápisy na př. práv podzástavních nebo cessí ve příčině téhož práva býti povoleny; právní

trvání těchto zápisů jest však závislo od té okolnosti, zdali záznam výmazu byl spraven čili nic. Byl-li záznam tento spraven, buďtež zároveň při zápisu jeho spravení z úřední povinnosti vymazány všechny zápisy, kteréž ohledně práva nyní vymazaného mezitím byly povoleny. Byl-li povolen výmaz zaznamenané pohledávky, vymaží se zároveň zápisy ohledně ní mezitím povolené, podobně jako při výmazu záznamu vlastnického práva (§ 49 knih. z.) a při spravení záznamu výmazu (roz. ze dne 18. února 1874 č. 1734, časop. »Jur. Bl.« č. 87, Manzova sb. z. sv. I., str. 109). Váznou-li na hypotekární pohledávce v době, kdy se žádá za její výmaz, ještě práva podzástavní, smí se výmaz pohledávky povoliti toliko s dodatkem, že má ohledně práv podzástavních nabýti platnosti teprve s jich výmazem. Další zápisy na hypotekární pohledávku po vtělení jejího výmazu nesmí se povolovati; byl-li výmaz toliko zaznamenán, mohou další zápisy s právními účinky § 50 knih. z. býti provedeny (§ 51 knih. z.).

IV. Výmaz kaučního závazku za zástavní listy.

§ 4 zák. ze dne 24. dubna 1874 č. 48 ř. z. ustanovuje, že ústav, jemuž od státu bylo uděleno povolení k vydávání zástavních listů, má majetkové objekty, jež jsou určeny v první řadě ke krytí zástavních listů, zříditi jako jistotu pro uspokojení nároků ze zástavních listů, a že zřízení zástavy ve stanovách má býti vyznačeno. K úplnému nebo částečnému výmazu kaučního závazku stačí úřední potvrzení vládního komisaře, že zavazený statek neslouží buď vůbec již jako jistota pro uspokojení držitelů zástavních listů nebo toliko z části. Úplný nebo částečný výmaz zástavního práva zapsaného pro držitele dílčích dlužních úpisů může býti povolen netoliko dle všeobecných předpisů pro výmaz knihovních práv stanovených, nýbrž i tenkráte, když pominutí práva bylo dosvědčeno předložením řádně vyplacených dlužních úpisů, jež zřejmým způsobem byly učiněny k dalšímu obchodu nezpůsobilými. V tomto případě budiž připojen k žádosti za výmaz seznam předložených dílčích dlužních úpisů, kterýž má obsahovati též údaje ke zjištěné totožnosti dlužních úpisů potřebné Tento seznam budiž pak doručen zároveň s vyrozuměním o výmazu opatrovníku k tomuto cíli zřízenému. Opis seznamu budiž pak založen na místě dílčích dlužních úpisů do sbírky listin. Byla li dle § 15 odst. 3 zák. ze dne 24. dubna 1874 č. 49 ř. z. podána žádosť za úplný nebo částečný výmaz zástavního práva pro držitele dílčích dlužních úpisů zapsaného, má býti dle § 4 předposl. odst. a § 5 posl. odst. cit. zák. za účelem vyrozumění o výmazu zřízen opatrovník i z úřední moci (roz. ze dne 27. září 1892 č. 11.129, rep. nál. č. 155).

V. Výmaz knihovních vložek.

Zák. ze dne 6. února 1861, jímž upraveno jest řízení při oddělování jednotlivých částí od knihovního tělesa, ustanovuje, že část knihovního tělesa, kteráž má býti oddělena, má býti od něho odepsána. Byly-li takovýmto způsobem odepsány všechny nemovitosti v knihovní vložce zapsané nebo jestliže přestaly býti předmětem knihy pozemkové, budiž vložka vymazána (§ 3 kn. z.).

VI. Výmaz denních měr v knihách horních.

Prohlásí-li majitel hor, že se chce vzdáti měr dolových nebo denních, buďtež na základě tohoto prohlášení, k němuž musí býti přiložena listina o propůjčení jejich, míry vymazány a veřejné knihy a revírní mapy opra-

veny. Jsou-li však hory stiženy břemeny, musí úřad horní knihy vedoucí, prve než povolí výmaz měr, hypotekární věřitele vyrozuměti, že mohou do 60 dnů žádati za soudní odhad a prodej hor.

Nebylo-li žádáno ve stanovené lhůtě za odhad a prodej anebo zůstal-li prodej bez výsledku, má horní úřad výmaz knihovních oprávnění povoliti a soudním úřadem nechati provésti (§§ 260, 263, 264, 265 hor. z.). Prve než byly hory vymazány, buďtež vždy opatření potřebná v zájmu veřejné bezpečnosti v souhlasu s politickým úřadem nařízena a dřívějším vlastníkem na vlastní náklad provedena. Bylo-li horním lenním úřadem přijato dobrovolné, úplné nebo částečné vzdání se horního oprávnění v horní knize zapsaného, nebo bylo-li jím uznáno dle platných horních, hutních a hamernických řádů na ztrátu jeho, má lenní horní úřad dotyčný akt v originále postoupiti příslušnému hornímu senátu se žádostí, aby výmaz onoho oprávnění v horní knize byl proveden (§ 7 min. nař. ze dne 24. února 1850 č. 73 ř. z. o evidenci horních knih).

VII. Výmaz železniční vložky.

Bylo-li upuštěno od provozování vozby železniční po dráze knihovní těleso tvořící, budiž to k žádosti příslušného vládního komisaře v čele vložky zřejmým způsobem poznamenáno. Tato poznámka má za následek, že zápis břemen na celé knihovní těleso se vztahující již nemůže býti vykonán. Jakmile pak obmezení na listu vlastnickém zapsaná jakož i břemena váznoucí v prvním oddělení listu závad byla vymazána, budiž vložka označena za zaniklou. Výmaz železniční vložky budiž vyhlášen ediktem (§ 45 zák. ze dne 19. května 1874 č. 70 ř. z.).

VIII. Právo poplatkové.

Žádosti za výmaz podléhají kolku 1 zl. 50 kr. z prvního archu (pol. s. 43, *k*); nepřesahuje-li však cena práva, jež má býti vymazáno, 100 zl., budiž 1. arch opatřen kolkem 75 kr., a nepřesahuje-li ani 50 zl., kolkem 36 kr. (§ 17 nov. popl. ze dne 20. února 1864 č. 20 ř. z.). V případech, kde úhrnný obnos peněžní pohledávky ve veřejných knihách zapsané bez příslušenství nepřesahuje 100 zl., jsou podání týkající se výmazu takové pohledávky z veřejných knih nebo zavedení řízení amortisačního, výmazná prohlášení a ověření podpisu stran na nich, dále protokoly, vyhotovení a úřední úkony na řízení toto se vztahující od kolků a poplatků osvobozeny. Totéž platí o právních rozepřích, k nimž výmaz těchto pohledávek zavdal podnět, a o soudních nálezech. Jednoduché a vidimované opisy za účelem takových výmazů vyhotovené, pak přílohy zmíněných podání a protokolů jsou rovněž od kolků a poplatkův osvobozeny, avšak jen potud, pokud mají sloužiti k provedení těchto výmazů. Ustanovení tato platí i v tom případě, když se jedná o výmaz práva ve veřejných knihách zapsaného na jednotlivé dávky naturální (dodání dobytka nebo nábytku, vystrojení svatby nebo pohřbu a pod.), nikoli však jde-li o výmaz práva na opětující se dávky naturální neb o výmaz služebností (výměnek, služebnosť bytu a pod.) (zák. ze dne 31. března 1875 č. 52 ř. z.). Tento zákon platil původně toliko do 31. prosince 1878, nyní však byla zákonem ze dne 28. prosince 1890 č. 235 ř. z. platnosť jeho ode dne 1. ledna 1891 bez stanovení lhůty opět prohlášena. Knihovní výtahy nesluší počítati k soudním vyhotovením od kolků osvobozeným (roz. ze dne 8. října 1889 č. 11623, »Centralbl.«, r. 1891. str. 324).